

Wadvogelwerkgroep viert feest op kwelders bij Holwerd

Klaas van Dijk

Lange tijd verkeerde de Wadvogelwerkgroep in financiële nood. Maar een royale gift van het Anjerfonds bracht redding. Tijdens een feestelijke bijeenkomst op zaterdag 20 april 1996 op de kwelders bij Holwerd kreeg de Wadvogelwerkgroep een cheque van het Anjerfonds ter waarde van f 30.000,-. Hiermee zijn de komende vijf jaar de financiële zorgen voorbij.

De Wadvogelwerkgroep is onderdeel van de Fryske Feriening foar Fjildbiology (FFF) en bestaat uit 45 à 50 vrijwilligers. Sinds 1973 brengt de Wadvogelwerkgroep de vogelstand langs de Friese Waddenkust in kaart. Deze vogeltellingen maakten het grote internationale belang van de Friese Waddenkust snel duidelijk. Ze waren dan ook van essentieel belang om inpoldering van Noord-Friesland Buitendijks te voorkomen. Momenteel worden de telgegevens van de Wadvogelwerkgroep onder andere gebruikt voor het vaststellen van effecten van schelpdiervisserij en voor het ondersteunen van de bezwaren tegen de plannen voor grootschalige windturbineparken vlak langs de Friese Waddenkust. Bij dit werk is er vaak een intensieve samenwerking met andere organisaties op het gebied van natuur en milieu; onder andere Sovon, de Waddenvereniging, Vogelbescherming Nederland en de Friese Milieu Federatie.

De Wadvogelwerkgroep vreesde echter failliet te gaan, doordat pogingen elders subsidie los te peuteren jarenlang mislukten. De subsidie van het Anjerfonds kwam dus precies op het goede moment. Omdat het Anjerfonds vijftig jaar bestaat, werd de cheque overhandigd tijdens een feestelijke bijeenkomst op de kwelders. Deze uitreiking vond plaats in het bijzijn van vele tientallen (oud)werkgroepsleden, vertegenwoordigers van diverse verwante organisaties en vertegenwoordigers van de pers.

Er is f 10.000,- gereserveerd voor een themanummer van het landelijke vogeltijdschrift Limosa over een kwarteeuw vogeltellingen langs de Friese kust. Verder is het geld nodig voor het dekken van de organisatiekosten van de lopende projecten tot het jaar 2000.

Trekwegen van tellingen

De telgegevens blijken bovendien een grote afzet te kennen. Op de feestelijke bijeenkomst op de kwelders bij Holwerd werd het overzicht 'De trekwegen van onze tellingen...' gepresenteerd: een lijst van maar liefst 66 publikaties waarin gegevens van de Wadvogelwerkgroep zijn verwerkt. Tevens werden op die dag twee nieuwe rapporten gepresenteerd: één over broedvogels en één over trekvogels en wintergasten. Het eerste exemplaar van beide rapporten werd uitgereikt aan het Anjerfonds, als dank voor de verleende subsidie. Daarnaast kregen vertegenwoordigers van aanwezige organisaties ook een exemplaar: It Fryske Gea, Waddenvereniging, Friese Milieu Federatie, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Vogelbescherming Nederland en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. In zijn dankwoord sprak voorzitter Meinte Engelman de hoop uit dat de gegevens in beide rapporten goed worden gebruikt. Verder zei hij dat de Wadvogelwerkgroep graag met iedereen wil samenwerken. De Wadvogelwerkgroep hecht meer waarde aan overwegingen dan aan standpunten en Meinte Engelman was blij dat de sub-

sidie van het Anjerfonds de Wadvogelwerkgroep in staat stelt de gewenste activiteiten te kunnen blijven ontplooiën; niet alleen het verzamelen en verspreiden van de telgegevens, maar ook het verspreiden van hun mening. De Wadvogelwerkgroep is in zijn ogen niet alleen leverancier van telgegevens maar ook een werkgroep die gevraagd en ongevraagd haar mening laat horen.

Duizelingwekkende aantallen

In het 74 bladzijden tellende rapport 'Vogeltellingen langs de Friese Waddenkust 1990-1995' worden de resultaten gepresenteerd van 21 integrale tellingen van trekvogels en wintergasten. Deze tellingen worden al sedert 1972 op een gestandaardiseerde wijze uitgevoerd: rond hoog water als alle vogels op de hoogwatervluchtplaatsen verblijven. Het rapport is hoofdzakelijk een droge opsomming van veel getallen. Toch raakt men flink onder de indruk van deze opsomming. Een greep uit het geheel.

De hoogste aantallen werden in november 1995 geteld (338.000 vogels), gevolgd door oktober 1994 (238.000 vogels) en september 1995 (237.000 vogels). De laagste aantallen werden geteld in juni 1991 (25.000 vogels) en juni 1995 (29.000 vogels). De Friese Waddenkust is vooral van belang voor watervogels: verschillende soorten ganzen, eenden, steltlopers en meeuwen. Zo is bijvoorbeeld Noord-Friesland Buitendijks voor de Brandgans tegenwoordig het belangrijkste overwinteringsgebied in Nederland (maximaal 69.000 in november 1995). Rotgansen zitten er vooral in april en mei (maximaal 52.000 in mei 1995), terwijl de meeste Smienten er in het najaar zitten (maximaal 42.000 in november 1995). De meest talrijke steltlopersoorten (maxima tussen haakjes) zijn respectievelijk Bonte Strandloper (67.000 in september 1995), Scholekster (47.000 in januari 1991), Goudplevier (46.000 in november 1995), Wulp (44.000 in augustus 1994), Rosse Grutto (18.000 in mei 1994) en Zilverplevier (16.000 in mei 1994).

Toename van stootvogels en zangvogels

In het rapport is extra aandacht besteed aan stootvogels en zangvogels. Uit een analyse van alle tellingen sedert 1973 blijkt dat zowel stootvogels als zangvogels in aantallen fors zijn toegenomen. Vóór 1985 waren er regelmatig tellingen zonder stootvogels: tegenwoordig worden regelmatig meer dan vijftig stootvogels per telling gezien. Ook schaarse soorten als Slechtvalk en Smelleken zijn momenteel normale wintergasten. De Slechtvalk is eigenlijk een oorspronkelijke bewoner van dit gebied: dat de soort er nu weer regelmatig voorkomt, is een goed teken, al-

dus een conclusie in het rapport. Tegenwoordig is de Friese Waddenkust zelfs de beste plaats in Nederland voor overwinterende Slechtvalken: maximaal zijn er elf exemplaren gezien tijdens een telling.

Overigens zijn de aantallen zangvogels (met name typische kwelderbewoners als Strandleeuwrik, Frater, Sneeuwgors en IJsgors) procentueel nog veel meer toegenomen. *'Een levend bewijs dat grotere aantallen stootvogels niet leiden tot lagere aantallen prooidieren,'* aldus Meinte Engelman in zijn slotwoord op de kwelders bij Holwerd.

■ Klaas van Dijk, coördinator Fûgelferbân van de Fryske Feriening foar Fjildbiology, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen, (050) 318 29 24.

M. Engelman, R. Kuipers, H. Gartner & A. Ferwerda (1996): Vogeltellingen langs de Friese Waddenkust 1990-1995. FFF-rapport. 74 bladzijden, 4 tabellen, 5 figuren. Prijs f 25,- (inclusief portokosten). Te bestellen door overschrijving van f 25,- op RABObank no. 3202.61.670 ten name van Wadvogelwerkgroep FFF, Ferwerd onder vermelding van 'rapport vogeltellingen 1990-1995.

Campagne Nederland voor de Europese Natuur

In het Europees Natuurbeschermingsjaar 1995 is De Campagne Nederland voor de Europese Natuur ontstaan. Men wil binnen tien jaar een ecologisch netwerk opzetten van onderling verbonden natuurerreinen en oude cultuurlandschappen. Het netwerk (EECONET) is vergelijkbaar met de opzet van de Ecologische Hoofdstructuur in Nederland. Er zijn vier thema's om een maatschappelijk draagvlak te bewerkstelligen: 1. Natuur zonder grenzen, 2. Natuur met grenzen, 3. Gewoon is bijzonder, 4. Bijzonder is soms gewoon.

In het voorjaar van 1998 zal een actie starten om te benodigde financiën bijeen te brengen. De Zeearend is voor de actie tot 'vlaggenschip' gekozen.

Nadere informatie: Campagne-secretariaat 'Nederland voor de Europese Natuur', Miranda Boland. Werkgroep Biodiversiteit. Donker Curtiusstraat 7-523, 1051 JL Amsterdam, (020) 686 81 11, fax (020) 686 52 51.

LTO te behoudend voor platteland vernieuwing

Op 1 oktober 1997 hield de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) een conferentie over platteland vernieuwing. Daarvoor schreef LTO de nota 'Investeren in Groene ruimte'. De nota is eigenlijk een gemiste kans. Van een vernieuwende rol van de landbouw in het landelijk gebied is geen sprake. Het LTO laat kansen liggen en laat na de juiste coalities te smeden. Stichting Natuur en Milieu pleit voor vernieuwing, voor een landbouw die past bij de natuur- en landschapswaarden van een streek en die dus per regio verschillen vertoont. Dit stelt Ria Beckers, voorzitter van de stichting, in haar forumbijdrage tijdens de conferentie.

De visie van LTO op de rol van de landbouw in de platteland vernieuwing is te behoudend. Men zet slechts de hakken in het zand. De achterliggende nota 'Investeren in de Groene ruimte'

heeft als belangrijkste boodschap dat de landbouw echt geen grond kan missen, en borduurt voort op reguliere ontwikkelingen binnen de bedrijfstak. Zo kan de melkveehouderij volgens de LTO geen grond missen, kan de akkerbouw weliswaar met iets minder toe, maar de bollen, de varkens, de boomkwekerij en de glastuinbouw hebben volgens de LTO juist meer ruimte nodig. Deze grondclaim stoelt eerder op voortzetting van de huidige ontwikkeling van de landbouw-takken dan op een visie op de wenselijke ontwikkeling. De nota maakt niet duidelijk waarom de landbouw in Nederland niet met een kleiner oppervlak toe kan. Dat maakt de positie van de landbouw juist zwak ten opzichte van andere grondclaims als stadsuitbreiding en infrastructuurele werken.

Natuur en Milieu mist vooral een visie op de wijze waarop de landbouw kan bijdragen aan de leefbaarheid van het platteland. Behoud en herstel van natuur en landschap en verduurzaming van de landbouw zijn daarvoor noodzakelijke voorwaarden en een actieve rol van de landbouw is daarbij onontbeerlijk.

De milieu-organisatie pleit voor per regio gedifferentieerde ontwikkelingen in de land- en tuinbouw. Houdt de wijze van landbouw rekening met de natuur en landschapswaarden, die per regio verschillen, dan moet ook de mogelijkheid open zijn dat er in bepaalde gevallen geen plaats (meer) is voor de landbouw. In andere situaties is juist wel behoefte aan de landbouw als beheerder van de groene ruimte en moet er ruimte worden gemaakt voor voldoende nevenactiviteiten die het inkomen van de boeren ondersteunen. Voor zo een toekomst zijn visie en sturing nodig. In deze nota laat het LTO daarvan nog niets blijken. Natuur en Milieu en andere organisaties hebben herhaaldelijk laten weten graag met de landbouw voor zo'n visie in de strijd te willen. Ria Beckers zei dan ook volgend jaar om deze tijd een nieuwe, gezamenlijke conferentie te verwachten waar die lijnen naar de toekomst wel worden uitgezet.